Autor Guste Santini
Subota, 11 Lipanj 2022 09:35

Narod se uzbunio jer se najavljuje povećanje kamatnih stopa. Kreditno zaduženi građani osjećaju se ugroženim jer će plaćati veću cijenu zbog svoje nepromišljenosti kada su se zaduživali. Općenito, kreditno zaduživanje valja identificirati kao šansu koja će dužniku osigurati veće blagostanje sutra. Kreditno zaduživanje kako bi kupovali stvari da bi impresionirali druge, koje obično ne podnosite, predstavlja krajnju ludost. To dobro znaju čitatelji moje biblioteke za osobne financije. Ta i takva ludost je uporno prisutna na ovim balkanskim prostorima. Međutim, to nije tema današnje diskusije. Tema današnje diskusije je odgovor na pitanje da li je ECB trebala povećati kamatne stope?

ECB je najprije, po mojem mišljenju ispravno, zauzela stav kako helikopterski novac, tiskara, nije u izravnoj vezi s postojećom inflacijom. Sada je korigirala svoj stav i „našla“vezu između inflacije i helikopterskog novca. ECB (predstavlja skup posebnih država) se je usporedila s FED-om (federacijom država) što ne samo da nije primjereno nego je slično gatanju iz kave kada se prognozira „priča bez sadržaja“ kao sigurno predviđanje sutrašnjice. Gatanje grahom daje slične rezultate. Općenito, iako mnogo znamo o inflaciji, ona po svojoj kompleksnosti još uvijek predstavlja nepoznato, zapravo neizvjesno, područje.

Inflacija znači svako povećanje cijena. Međutim, to nikako ne znači da je povećanje cijena rezultat jedino i samo monetarne i kreditne ekspanzije. Do kororankrize imali smo helikopterski novac i stabilne cijene. Nije bilo inflacije. Standardna mudrost kaže da je inflacija morala postojati. Kamatne stope su bile niske a inflacije nije bilo. Kako je to moguće?

Razlog tome je što ne razlikujemo slučaj nacionalne u odnosu na tržišnu državu. U nacionalnoj državi (zbog jasno definiranih i nepropusnih granica) veće povećanje novca uz manju gospodarsku aktivnost rezultira inflacijom. To je današnji slučaj SAD-a. U tržišnoj državi veće povećanje novca uz manju gospodarsku aktivnost rezultira povećanjem gospodarske aktivnosti u uspješnim zemljama (što se bilježi suficitom na računu razmjene roba i usluga s inozemstvom) i eutanazijom gospodarstva manje uspješnih zemalja (deficitom). To je slučaj eurozone koju sačinjavaju dobitnice koje ostvaruju suficite i gubitnici koji ostvaruje deficite.

To je dio priče koju je potrebno imati u vidu kada je riječ o monetarnoj inflaciji u tržišnoj državi. Međutim, naša današnja inflacija nije monetarni već realni fenomen. Inflacija je počela s koronavirusom kada su se najprije produživali i poskupljivali dobavni pravci da bi ubrzo postali potpuno nepredvidivi. Cijene su podivljale. I da budem potpuno jasan daleko je manji problem prisutna inflacija. Daleko je veći problem što postojeća inflacija dovodi u pitanje opstanak sustava globalizacije. To je problem o kojem se ne govori. Tragični rat, koji preferira nacionalnu

u odnosu na tržišnu državu, je samo dolio ulje na vatru što je rezultiralo dodatnim ugrozama koje nisu monetarni fenomen.

ECB prema tome prema inflaciji se odnosi kao odnosu helikopterskog novca i realnog sektora što, kako što smo kazali, ne odgovara činjenicama. To ja zovem diskrepancom (raskorakom) između ekonomske teorije i realnog života. Nerazumno povećanje kamatnih stopa rezultirat će preraspodjelom dodane vrijednosti u korist financijskog sustava, posebno bankarskog, koji će povećati svoju profitabilnost, što će sa svoje strane dodatno „udaljiti“ financijski od realnog sektora. Cijenu će platiti sirotinja putem većeg povećanja kamatnih stopa zbog njihove veće rizičnosti. Ista priča vrijedi za nerazvijene zemlje.

Da li je navedeno protest protiv uvođenja eura slijedeće godine? Osobno smatram da smo mogli malo pričekati da prođu navedene neizvjesnosti. Međutim, Hrvatska nije imala tijekom svoje kratke povijesti monetarni suverenitet jer je vodila politiku fiksnog tečaja. U uvjetima euroiziranog gospodarstva, zapravo društvenog sustava, nije realno očekivati varijabilizaciju tečaja kune koja je od svog početka bila i ostala monetarni maneken. Uostalom, u vrijeme kada se je raspravljalo o zamjeni kune eurom jasno sam kazao kako moramo što prije zamijeniti kunu eurom kako bi ispravili „istočne grijehe“ koje je izvršna vlast počinila. Prvi je bio uvođenje devizne štednje građana u financijski sustav koji je rezultirao, drugi, valutnom klauzulom, što je, treći, dinamiziralo internacionalizacijom bankarskog sustava.

Zaključno, ECB se vraća svojoj politici iz krize 2008. godine koju sam od samog početka ocijenio krajnje nerazumnom.